

B. J. Spinoza

Spinoza Kring Soest

SPINOZA EN DE KUNST

Cursus door Dr. Henk Jan Hoekjen

Najaar 2023

B. J. Spinoza

Spinoza Kring Soest

B. J. Spinoza

Spinoza Kring Soest

In het najaar van 2023 geeft dr. Henk Jan Hoekjen een cursus over Spinoza en de Kunst.

Spinoza heeft zich nauwelijks uitgelaten over esthetische kwesties. Hoewel hij in zijn werken af en toe gebruik maakt van voorbeelden uit de schone kunsten – bijvoorbeeld wanneer hij klassieke dichters aanhaalt – kan in geen van zijn werken een uitgewerkte kunsttheorie worden aangetroffen.

Volgens sommigen ligt dit besloten in de aard van Spinoza's filosofie: doordat Spinoza de verbeelding (ofwel imaginatio) als laagste kennisvorm beschouwt, zou hij per definitie een inherent anti-esthetische houding hebben. De kunsten zijn immers afhankelijk van de verbeelding en geven in die zin uitdrukking aan wat Spinoza 'onware ideeën' noemt?

Maar behalve deze aan Plato herinnerende negatieve beoordeling van de kunsten is er ook een andere lezing mogelijk van Spinoza's filosofie. Spinoza's hoogste kennisvorm – de intellectuele intuïtie (ofwel scientia intuitiva) – biedt aanknopingspunten voor een kunsttheorie waarin esthetische voortbrengselen niet de alledaagse werkelijkheid (die via de verbeelding tot ons komt) maar een diepere werkelijkheid blootleggen. Een dergelijke opvatting van kunstenaarschap werd ontwikkeld in de periode van de

B. J. Spinoza

Spinoza Kring Soest

Romantiek en werkt in zekere zin door tot op de huidige dag. Zonder de opvatting van de kunstenaar als 'schouwer van het hogere' is (een deel van) de ontwikkeling van de kunsten sedert de negentiende eeuw niet goed te begrijpen.

In deze cursus gaan we samen zien in hoeverre de beide genoemde opvattingen van Spinoza's verhouding tot de kunsten hout snijden. Is Spinoza's filosofie inderdaad inherent anti-esthetisch? Of is het mogelijk een geloofwaardige Spinozistische kunsttheorie te construeren op basis van zijn kennistheorie? In hoeverre is dat in het verleden reeds gebeurd? Welke invloed heeft Spinoza's filosofie bijvoorbeeld gehad op de Romantische opvatting van kunstenaarschap? En hoe werkt deze Romantische opvatting door in de hedendaagse kunstwereld?

Aan de hand van voorbeelden uit Spinoza's filosofie, uit de kunsttheorie van een aantal prominente anderen, én van diverse voorbeelden van kunstwerken, gaan we deze spannende vragen gezamenlijk verkennen.

B. J. Spinoza

Spinoza Kring Soest

Data: Nog niet bekend

Tijd: Zaterdag van 14.00 tot 16.30 uur
Zaal open om 13.30 uur.

Cursusprijs: nog niet bekend

Locatie: Fletcher Hotel Het Witte Huis
Birkstraat 138
3768 HN Soest

B. J. Spinoza

Spinoza Kring Soest

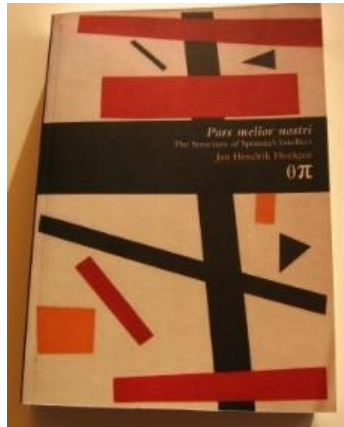
Henk Jan Hoekjen

Henk Jan Hoekjen (geboren als Jan Hendrik) woont in Epe en studeerde Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit in Groningen (Master in 1998) en Filosofie aan de universiteit in Utrecht (Bachelor in 2012).

B. J. Spinoza

Spinoza Kring Soest

Op 1 november 2018) verdedigde hij aan de Universiteit van Utrecht zijn proefschrift: '***Pars melior nostri. The Structure of Spinoza's Intellect***'. Daarin geeft hij een beschouwing over de metafysische structuur van Spinoza's *Ethica* op basis van een grondige analyse van de notie 'intellect'.

Een belangrijke gebeurtenis, want zo vaak promoveert er in Nederland niet iemand op Spinoza en dan ook nog eens op dit onderwerp: het intellect bij Spinoza!

Zijn copromotor was professor Piet Steenbakkers.

Wat filosofie voor de Epenaar betekent? "Hetzelfde wat voetballen is voor een voetballer, dansen voor een ballerina en darten voor een darter: een manier om iets meer te doen dan alleen maar eten en slapen, en daarbij ook nog het idee te hebben dat het op de een of de andere manier zinvol en bevredigend is. Ik houd mij bezig met filosofie om precies

B. J. Spinoza

Spinoza Kring Soest

dezelfde reden waarom ik bijvoorbeeld ook muziek maak: om heel af en toe een prachtig doelpunt te kunnen scoren. Te merken dat ik met al dat schijnbaar nutteloze gezwier plotseling precies de roos raak."

Henk-Jan Hoekjen miste een boekje voor kinderen over filosofen en schreef daarom zelf: *FilosoWIE? – Grote denkers voor kleine deugnieten*, een (voor)leesboek dat een hiaat vult in het huidige aanbod kinderboeken.

“Er zijn allerlei kinderboeken met min of meer filosofische thema’s”, aldus Henk Jan. “Maar een boek waarin op vermakelijke wijze de geschiedenis van de filosofie uit de doeken wordt gedaan, was er nog niet. Omdat ik mijn eigen

B. J. Spinoza

Spinoza Kring Soest

kinderen ook over dit onderwerp wil voorlezen, heb ik het boek zelf maar geschreven. In 24 korte hoofdstukken worden de belangrijkste filosofen uit de westerse filosofie behandeld. Zo passeren onder meer Socrates, Plato, Aristoteles, Descartes, Hume, Kant, Nietzsche en Heidegger de revue. Hoewel deze denkers natuurlijk niet uitputtend behandeld worden, krijgen lezertjes dankzij 'FilosoWIE?' toch een goed beeld van de gedachten van deze en andere kopstukken uit de filosofiegeschiedenis."

Tevens is Henk Jan hoofdredacteur bij Uitgeverij Gelderland, onder meer voor het vaktijdschrift Inside Information.

Tevens is hij lector aan de Wittenborg University of Applied Sciences en communicatiemedewerker bij het Center for People and Buildings in Delft.

B. J. Spinoza

Spinoza Kring Soest

Spinoza Kring Soest

Info: **Gonny Pasman - Sakkers**
telf.nr: **06-44876223**
e-mail: **info@spinozakringsoest.nl**
website: **www.spinozakringsoest.nl**